

Laudato si'

Toespraak bij de inhuldiging van het Franciscusglasraam
in de Sint-Baafskathedraal van Gent, 14 december 2018

Mgr. Luc Van Looy

Creatie
Harold Van de Perre

Realisatie
Glasmalerei Oidtmann.Linnich.Duitsland

Donatie
Piet en Mia Cleemput—Boonen

Dit alles zal ons ook helpen te begrijpen waar paus Franciscus vaak de nadruk op legt, namelijk dat “De tijd gaat boven de ruimte”. De kenmerken die ik eerder aangaf en het perspectief dat dit glasraam ons biedt verduidelijkt dit adagio. ‘De “tijd” verwijst naar de volheid, naar de horizon die zich voor ons opent terwijl het “moment” uitdrukking is van de begrensdheid die we beleven binnen een afgebakende ruimte’ (E.G. 222). ‘Prioriteit geven aan de ruimte leidt tot de waanzin van het alles in het nu te willen oplossen... prioriteit geven aan de tijd betekent veeleer processen op gang brengen dan ruimtes bezetten’ (E.G. 223).

Dit glasraam lanceert ons in de tijd, verbindt het verleden met het heden, en het heden met de toekomst, zoals bidden ook doet.

Franciscus van Assisi bad als volgt:

‘Geprezen zijt Gij, mijn Heer,
voor onze zuster Moeder Aarde,
door wie wij gevoed worden en verzorgd,
en die velerlei vruchten voortbrengt,
met kleurige bloemen en groen.’

Zonnelied van Sint Franciscus 1224

Paus Franciscus besluit zijn encycliek met twee gebeden. In het eerste richt hij zich tot God, Vader van de schepping, en bidt hij voor de aarde, open voor iedereen. Het tweede is een gebed voor de christenen.

Ik wil eindigen met een citaat uit dit gebed:

‘Vader, wij loven U,
samen met alle schepselen
die voortkomen uit uw machtige hand.
Zij zijn van U,
zij zijn vervuld van uw aanwezigheid en tedere liefde.
Geprezen zijt Gij.’

L.S. p. 159

Perspectief op de toekomst

De familie, de school, de media, catechese en andere middelen zorgen voor een goede opvoeding. Vooral de familie kan aanleren dat de kinderen zorg dragen voor de natuur, voor het leven, voor netheid en het goed gebruik van de dingen. De familie is de uitgelezen plaats voor een integrale vorming, voor de persoonlijke rijpheid. Daar leert men elkaar vergeven en vergeving vragen. Een opvoeding tot schoonheid, tot esthetica, om het onmiddellijk nuttige te overschrijden.

Het glasraam benadrukt deze thema's onder andere ook door de schilden van de paus en bisschoppen weer te geven. *'Miserando atque eligendo'* staat op het schild van de paus. Keuzes maken en barmhartig zijn, wil hij daarmee zeggen, kiezen voor ecologie en tederheid was zijn eerste interpretatie bij zijn aantreden. *'Et in terra pax'* is de leuze van Monseigneur Luysterman, duidelijke verwijzing naar wat later in *Laudato si'* verwoord wordt, en *'In nomine Patris'* verwijst naar de schepper van alle goeds. We vinden veel beelden die verwijzen naar schepping en vrede: de pelikaan en de vredesduiven, de bloemen, het water, de schapen, maar vooral de zon. Het licht van de zon wordt door dit glasraam 'geïnterpreteerd' en kleurrijk doorgegeven, de rijkdom die in de zon verscholen zit en die we met het blote oog niet zijn, komt hier tot haar recht terwijl ze ons de overtuiging geeft dat er hoop is op een 'zonnige' toekomst. Laat alles maar vergaan, de zon zal niet vergaan als teken van Gods liefde. De straal die langs de zon voorbij gaat reikt tot in het oneindige bovenaan.

De mensen in het raam spreken dan weer over omhelzing: mensen, dieren, de hele wereld wordt door hen omarmt, de goede herder met de schapen, Damiaan met de zieken, de paus met de heilige Franciscus.

Goede Herald, het is een bron van vreugde die door dit kunstwerk aan alle mensen voorgesteld wordt. Dit glasraam betekent een grote meerwaarde voor onze kathedraal en is gerealiseerd dankzij genegen opdrachtgevers. Het is goed, geprezen zij de Heer, *Laudato si'*.

Laudato si'

Toespraak bij de inhuldiging van het glasraam in de kathedraal van Gent op 14 december 2018

Mgr. Luc Van Looy

Er zijn maar weinig encyclieken van de pausen die zo ruim besproken werden in alle geledingen, niet enkel in kerkvergaderingen, vooral misschien wel op internationale bijeenkomsten die verband houden met de klimaatsveranderingen en op economische congressen. De titel van de encycliek maakt ook duidelijk dat ze niet bedoeld is voor kerkmensen alleen. *'Over de zorg voor het gemeenschappelijke huis'* wijst er op dat *'alles met elkaar verbonden is'*, dat bij de schepping God aan alle mensen vraagt om de tuin van de wereld te bewerken en er voor te zorgen. (Gen. 2,15). *'Bewerken'* verwijst naar *ploegen, telen of verbouwen, terwijl 'beheren' betekent beschermen, in stand houden, verzorgen, bewaken. Dat komt neer op een relatie van wederzijdse verantwoordelijkheid tussen de mens en de natuur'* (L.S. 67). Het betekent niet dat de mens willekeurig mag omspringen met wat bij de schepping gegeven is, *'aan de Heer behoort de aarde met al wat er op is'* (Dt. 10,14). De mens kreeg de opdracht behoeder te zijn van de aarde, niet eigenaar.

Enkele kernthema's

Het zou interessant zijn in de encycliek te zoeken naar uitspraken die bepaalde sectoren van het leven van de samenleving betreffen. Bijvoorbeeld de politiek, de economie, speculatieve financies, het gemene goed, urbanisatie en de gevolgen voor de armen in de periferie, milieuvervuiling, gezondheid, natuurelementen, de waardigheid van elke mens, eigendom en macht, privatisering en bezit, soberheid enz.

Alles is met elkaar verbonden. Heel het gamma van de samenleving krijgt uiting in deze encycliciek, van klimaat tot inspanningen om er iets aan te doen, van watervoorziening voor iedereen, van politiek tot economie, van sociale problemen tot financiën, van opvoeding tot geloofsuitdrukkingen, van de zondag als rustdag tot de eerlijke verloning van de arbeid, van relaties tot de gave van zichzelf, van de band tussen mensen, met de natuur en met God. De technologische vooruitgang is merkwaardig, maar met de positieve realisaties zijn ook de problemen gegroeid. Toch vindt de paus in de harmonie van de schepping en de plaats van de mens daarin, reden tot vreugde, “laten wij al zingend verder gaan, dat de strijd en de zorgen om de planeet ons de vreugde en de hoop niet afnemen” (244).

Integrale ecologie (Hoofdstuk 4). Paus Franciscus benadrukt vaak dat we leven in een ‘wegwerp cultuur’.” Het industrieel systeem is er niet in geslaagd het hergebruik van overschotten en wegwerpmateriaal te hergebruiken” (22). Deze wegwerpcultuur berokkent schade aan de hele planeet. Integrale oplossingen moeten gezocht worden, die de interactie van verschillende natuursystemen met de sociale systemen beklemtonen. “Er bestaan geen twee onderscheiden crisissen, de ene van de omgeving, de andere sociaal, er is alleen een socio-milieucrisis. Een integrale benadering kan armoede bestrijden, om waardigheid terug te geven aan de uitgestoten en terzelfdertijd zorg te dragen voor de natuur” (139). “Het onderzoek naar het milieu kan niet gescheiden worden van de analyse van de context van de mensen, van de families, het werk, de steden en van de verhouding van elke persoon met een andere” (141).

Een ander centraal thema is dat van **dialogoog**. De vele bewegingen rond de ecologie hebben geen echt resultaat opgeleverd, omdat de dialoog niet gevoerd is met alle componenten van de maatschappij en van de schepping. Een gebrek aan politieke moed ligt mee aan de basis van dit gebrek aan succes (166). Er is vooral een gebrek aan ruime principes en een interesse voor het gemene goed op lange termijn (178). Dialoog in verband

met de ecologische groei dient ook gevoerd te worden met de basis, op een transparante wijze. De eerste betrokkenen zijn immers de gewone mensen (183). Het goed van de schepping kan niet enkel bestudeerd worden vanuit een financiële berekening van uitgaven en inkomsten. Het marktsysteem heeft geen antwoord voor deze problematiek. Het probleem betreft de volgende generaties, vandaar dient een dialoog met de komende generatie gevoerd te worden. Wie enkel geobsedeerd is door profijt, denkt niet aan de generaties die komen (190). Een andere weg moet gevonden worden, een nieuw paradigma uitgewerkt, in dialoog met velen, en dit zal het ritme vertragen en een andere modaliteit van vooruitgang en groei tot gevolg hebben (191). Tenslotte komt het er op aan verder te gaan in dialoog ten voordele van het algemeen goed. Deze dialoog vereist geduld, ascese en generositeit, in de herinnering dat de realiteit altijd superieur is boven de idee (201).

Het relativisme is een pathologie die alles domineert. “Ze doet een persoon profiteren van de ander en hem gebruiken alsof het een object was, verplicht hem tot zware arbeid, maakt hem tot slaaf. Deze zelfde logica leidt tot het seksueel misbruiken van kinderen, of tot het verwaarlozen van ouderen die geen profijt opleveren. Dit is ook de interne logica die zegt: laten we de onzichtbare macht van de markt de economie regelen, omdat de invloed op de samenleving en op de natuur onvermijdelijke schade aanbrengen. Indien er geen objectieve waarheid bestaat en geen vaste principes buiten de zelfvoldoening van de eigen verlangens en onmiddellijke noden, welke begrenzingen kunnen de mensen dan hebben, de georganiseerde criminaliteit, de drughandel, de commerce van diamanten waar bloed aan kleeft en van pels van dieren die uitgerooid worden? Is het niet dezelfde relativistische logica die het aanwerven rechtvaardigt van organen van de armen om ze te verkopen of te gebruiken voor experimenten, of het weggooien van ongeboren kinderen omdat ze niet beantwoorden aan het verlangen van de ouders. Het zijn allemaal vormen van ‘gebruik en gooi weg’ (123).